

400 anys d'una obra de pietat i lletres

Dll, 27/03/2017 per Catalunya Religió



(*Glòria Barrete -CR/ La Seu d'Urgell*) Un dels carrers centrals de l'eix comercial de la ciutat de La Seu d'Urgell porta per nom **sant Josep de Calassanç**. Una modesta commemoració que recorda el pas del fundador de l'Escola Pia per la capital del bisbat d'Urgell. Hi va viure uns dos anys i mig. Aquest 2017 se celebren els 400 anys de la creació de l'Orde religiós, i l'Escola Pia de Catalunya ha celebrat aquest dissabte a La Seu d'Urgell l'acte central de l'aniversari.

El 12 de febrer de 1587 Josep de Calassanç es troba a La Seu d'Urgell on comença a exercir com a secretari del capítol de canonges i de mestre de cerimònies de la catedral. Hi viu fins el 30 de juny de 1589. Alt, ben plantat, cara llarga, pell blanca, curta barba de color castany, forçut... "darrere d'aquesta bona planta s'hi amagava un sacerdot competent i responsable", afirma l'escolapi **Joan Florensa**, arxiver de l'Escola Pia de Catalunya des del 1983.

Calassanç es llegí les actes dels deu anys anteriors, així es va assabentar dels temes que els canonges portaven entre mans, i va arribar a assolir el càrrec de secretari general del bisbe Capella i oficial eclesiàstic de Tremp el 30 de juny de 1589, un càrrec similar al de bisbe auxiliar actualment.

Context històric

Però quin era l'aspecte de la ciutat que es va trobar Calassanç? **Lluís Obiols**, historiador i arxiver municipal de La Seu des de l'any 2009, ha exposat un repàs històric. "La ciutat encara té aspecte de ciutat medieval, encara està emmurallada". Una ciutat amb una economia agrària tot i que no només. Els conreus d'aquell moment són mediterranis, de cereals i vinya. És una ciutat amb espais buits que es van aprofitar per instal·lar convents al segle XVI com el dels Agustins i el dels Jesuïtes.

La Seu tenia una presència eclesiàstica extraordinària, "era la capital del bisbat

més gran de Catalunya, encara avui", que comptava també amb bona part de l'actual bisbat de Solsona. Amb un bisbe que és senyor de la ciutat, amb el seu palau i amb un seguit de poders. També tenien el capítol de canonges, "un gran senyor de la ciutat que gestiona propietats vinculades a la catedral".

No s'ha d'oblidar que La Seu en aquella època també era ciutat fronterera. Al segle XVI hi ha la reforma protestant, que genera tot un seguit de conflictes, com les guerres de religió a l'Estat francès, i això té influències. També estan presents els conflictes de bandolerisme, guerres de bàndols, que van i venen, i que generen una psicosi col·lectiva "pel temor al contacte amb els protestants, amb els hugonots francesos". Una ciutat que no estava pas aïllada i gens tranquil·la.

Davant de la inseguretats creixent a la ciutat els canonges van col·laborar en la protecció. Estableixen torns de vigilància a la catedral, dos canonges es quedaven a dormir cada nit a la sagristia i durant el dia feien ronda. Per a Calassanç, "tot això va dificultar l'aplicació de la reforma litúrgica del Concili de Trento", recorda Florensa. S'adopten els nous textos i la catedral de la Seu esdevé un referent del cant litúrgic.

Etapa final a La Seu d'Urgell

Calassanç quan arriba a La Seu troba una diòcesi organitzada per oficialats, semblant als arxiprestats actuals. Calassanç acompanya el canonge Rafel Gomis en les visites pastorals i actua com a vicari general de l'oficialat. L'absència del bisbe, però, es notava. El gener de 1588 nomenen el cartoixà Andreu Capella com a nou bisbe d'Urgell. Pren possessió el mes de desembre. Capella nomena secretari general a Calassanç i oficial eclesiàstic de Tremp el 30 de juny de 1589. Comença per al fundador escolapi una nova etapa, "després de molt de temps al costat i servei d'altres persones li toca presidir i impulsar". Florensa recorda que Calassanç "tenia possibilitats d'ascens en la carrera eclesiàstica, però volia servir a Déu i als germans com a sacerdot".

El 1592 marxa cap a Roma, explica el professor **Miquel Puig**. "Calassanç té la idea que tornarà a Catalunya però les coses aniran d'una altra manera". Veu a Roma infants sense futur, "li canvia els plans i la vida". El 1597 en un parròquia del Trastevere de Roma, Santa Dorotea, Calassanç transforma una escola parroquial en escola gratuïta i oberta per a tothom. "Havia nascut un nou model escolar que comença a estendre's". Canvia l'educació. "Crea una escola popular per començar des de ben petits i per obrir-los la vida i les portes del seu futur".

Calassanç cercava crear una organització estable per assegurar el futur de les escoles. El 1617 dona forma a una congregació religiosa centrada en l'educació popular. Neix l'Escola Pia. Va promoure l'Escola Pia a Catalunya, tot i que en vida no se'n va sortir. El 1638 va intentar obrir la primera escola a Guissona, que no va poder ser. El 1683, trenta anys més tard de la seva mort, els escolapis s'establien a Moià.

Puig ha reivindicat la figura de Calassanç en deu píndoles històriques. "Que no ens manquin mai aquests moments per fer memòria de qui va dignificar com ningú no ho havia fet fins llavors els mestres i l'educació d'infants i joves".

L'educació concertada, bon model educatiu

I amb voluntat de dignificar una figura que va treballar intensament a La Seu

d'Urgell, l'alcalde de la ciutat, **Albert Batalla**, ha anunciat la proposta futura de col·locar una placa commemorativa a l'edifici on Calassanç va viure. "Aquesta celebració aquí ens fa reviure coses, i ens fa posar sobre la taula el paper singular que Calassanç va exercir a l'educació".

Una educació, la dels escolapis, que actualment es materialitza en escoles concertades i provades. Batalla ha reivindicat aquest model com a exemple d'èxit escolar. "Tenim un servei educatiu que treballa colze a colze entre centres públic i concertats. Vull reivindicar aquest model, un model propi educatiu en el qual la coexistència entre centres públics i concertats és bona". L'escola pública del nostre país és una bona escola, ha afirmat Batalla, "l'escola concertada també ho és i la suma d'aquest model és el millor dels models possibles per donar, com volia Calassanç, la major oportunitat possible a infants i joves".

La celebració ha comptat amb una Eucaristia a la catedral de La Seu d'Urgell presidida per l'arquebisbe **Joan-Enric Vives**. Vives ha recordat que "fa 400 anys Déu va tocar el cor d'un amic seu per fer una obra de pietat i lletres". L'oncle de l'àvia de l'arquebisbe era escolapi, ha confessat, "una gran influència a la nostra família". Per a Vives, Calassanç és un dels sants a qui s'encomana ja que té una figura d'ell al pati del Palau Episcopal. "No us canseu d'anunciar l'Escola Pia", ha demanat, "en un moment educatiu en debat, encomanem-li a ell l'Escola Pia".

La celebració ha finalitzat amb un dinar de germanor i el tradicional pastís d'aniversari.